

Onderwerp 3 ^e Rapportage onderzoek naar ambulantisering en regionalisering van beschermd wonen en maatschappelijke opvang in de regio IJmond, Zuid-Kennemerland en Haarlemmermeer	
Nummer	2021/425435
Portefeuillehouder	Meijs, M.-Th.
Programma/beleidsveld	2.3 Opvang, wonen en herstel
Afdeling	MO
Auteur	Leensen, S.A.D.
Telefoonnummer	023-5114532
Email	sadleensen@haarlem.nl
Kernboodschap	<p>Onze regio (IJmond, Zuid-Kennemerland en Haarlemmermeer) participeert in een vijfjarig onderzoek van de universiteit van Amsterdam. In dit onderzoek staat de onderzoeksvraag centraal hoe in de regio de ambulantisering en regionalisering van maatschappelijke opvang en beschermd wonen wordt vormgegeven en verloopt. Eind mei 2021 is de derde rapportage van het 5 jaarlijkse onderzoek opgeleverd.</p> <p>In dit derde jaar stond het cliëntperspectief centraal. De onderzoekers spraken voor de derde keer op rij met (oud)cliënten in de Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen over hun opvangervaringen, routes naar herstel, participatie en zelfredzaamheid.</p> <p>De uitkomsten van deze rapportage zijn herkenbaar voor de betrokken gemeenten, aanbieders en andere betrokkenen. De focus op de cliënten en het langjarig volgen geeft veel duiding en kleur aan resultaten van beleids,- en uitvoeringskeuzes.</p> <p>In het collegebesluit Uitvoering Actieplan Maatschappelijke Opvang (2020/0165700) heeft het College aangegeven de raad actief te informeren over ontwikkelingen rondom de Maatschappelijke Opvang. De nieuwe rapportages van dit vijfjarig onderzoek worden dan ook met de commissie gedeeld.</p> <p>Het college neemt de aanbevelingen van de onderzoekers ter harte en zet in deze nota uiteen hoe dit opgepakt wordt.</p>
Behandelvoorstel voor commissie	Het college stuurt de informatienota ter kennisname naar de commissie samenleving.
Relevante eerdere besluiten	Collegebesluit Uitvoering Actieplan Maatschappelijke opvang (2020 0165700) in Collegevergadering op 10 maart 2020

Besluit College d.d. 31 augustus 2021	1. Het college stelt de informatienota aan de commissie vast. de secretaris, de burgemeester,
--	---

Inleiding

Haarlem is centrumgemeente voor de taken maatschappelijke opvang (MO) en beschermd wonen (BW) en voert deze uit voor de regio IJmond, Zuid-Kennemerland en Haarlemmermeer. De gemeenten hebben sinds 2015 – startpunt van de decentralisaties van de taken in het sociaal domein - de opdracht om inwoners meer in hun eigen omgeving op te vangen en te ondersteunen. Ook voor de taken maatschappelijke opvang en beschermd wonen is de opdracht om meer te ambulantisieren en regionaliseren. De ambitie van de regio is dat burgers met een psychische kwetsbaarheid zo gewoon mogelijk wonen met herstelondersteuning gericht op inclusie, volwaardig burgerschap, participatie, zelfredzaamheid en informele steun in de lokale omgeving.

Sinds 2018 wordt onze regio door team van onderzoekers en opgeleide ervaringsdeskundigen, vanuit de universiteit van Amsterdam, gevolgd in deze opgave. Het derde jaar, 2020, stond het cliëntperspectief centraal. De onderzoekers spraken voor de derde keer met 27 cliënten met ervaringen in de maatschappelijke opvang en beschermd wonen over hun opvangervaringen, routes naar herstel, participatie en zelfredzaamheid.

De focus op de cliënten en het langjarig volgen geeft veel duiding en kleur aan resultaten van beleids,- en uitvoeringskeuzes. Voor de betrokken gemeenten, aanbieders en andere partners zijn de ervaringen ondersteunend en helpend in de verdere beleidsvorming en uitvoering op de beleidsterreinen. Het zijn 27 verhalen en eigen ervaringen die door de onderzoekers in breder perspectief zijn gezet en leiden tot conclusies en aanbevelingen.

De onderzoekers vatten de conclusies samen op drie hoofdthema's:

1. Werken aan herstel in de opvang en beschermd wonen
 - Kleinschalige opvanglocaties met eigen voorzieningen en eigen motivatie blijken bevorderlijk voor tijdig herstel uit opvang;
 - Het vinden van een doorstroomplek voor cliënten met complexe problematiek of een dubbeldiagnose in deze regio blijft lastig;
 - Een groot deel van de participanten is tevreden met MO-trajectbegeleiding;
 - Hoewel een deel van de BW cliënten aangeven eerder te hadden kunnen uitstromen, wordt de ambulantiseringbeweging binnen BW ook steeds zichtbaarder.

2. Uitstroomtraject naar een zelfstandige woning in de regio

- Uitstroom lijkt goed op gang gekomen. Praktische ondersteuning bij regelzaken en tijdig en goed voorbereid papierwerk blijken essentieel;
- Economisch daklozen lijken nog teveel tussen wal en het schip te vallen;
- Bij uitstroom wordt contact met de woningbouw ervaren als zakelijk, maar prettig. Betrokkenheid van begeleiding bij contactmomenten is goed.

3. Een zachte landing en goede start in de wijk

- Continuïteit van begeleiding bij uitstroom uit MO/BW naar de wijk via zowel contingentregelingen als andere routes worden door de meerderheid van de participanten als positief ervaren;
- Het merendeel van de uitstromers MO maken kennis met een lokale wijkprofessional. Bij uitstromende BW-participanten vond dit nog minder vaak plaats;
- Verschillende uitstromers geven aan een voorkeur te hebben voor 'volkswijken' omdat ze daar makkelijk aanspraak hebben en er onderling veel acceptatie is.

De conclusies en aanbevelingen worden meegenomen bij de beleidsvoorbereidingen voor een nieuw beleidskader en een nieuwe inkoopronde beschermd wonen en maatschappelijke opvang vanaf 1 januari 2023. De conclusies en aanbevelingen passen sterk in de ingezette beweging in Haarlem van "Gewoon in de wijk" en bij het "Pact voor uitstroom". Het doel van "Gewoon in de wijk" is dat inwoners zo lang mogelijk (weer) thuis kunnen blijven wonen, redzaam zijn, en kunnen deelnemen, meedoen aan het dagelijkse leven. Elke inwoners is anders, elke buurt is anders en heeft zijn eigen dynamiek, cultuur, mogelijkheden en vraagstukken. Hierbij past een cliënt- en wijkgerichte manier van werken die mensen helpt met het vinden van oplossingen die bij de inwoner en buurt passen. In de wijk komt ondersteuning van gespecialiseerde zorg samen met welzijn, met zelforganisaties, met omwonenden én het zelf van betekenis kunnen zijn voor anderen samen. Het is deze mix die ook cliënten, die uit een (BW en MO) instelling uitstromen naar een zelfstandige woning, nodig hebben om het (weer) zelfstandig wonen duurzaam en succesvol te laten zijn. Dat is ook wat de deelnemers van het "Pact voor uitstroom" beogen. Het "Pact voor uitstroom" is een samenwerkingsverband in de regio IJmond En Zuid-Kennemerland waarbij corporaties, gemeenten, zorgorganisaties en welzijnsorganisaties samenwerken om inwoners die uitstromen uit een (BW en MO) instelling naar een zelfstandige woning zo te ondersteunen dat deze uitstroom duurzaam is.

2. Kernboodschap

Onze regio participeert in een vijfjarig onderzoek van de universiteit van Amsterdam in hoe we in de regio Zuid-Kennemerland, IJmond en Haarlemmermeer de ambulantisering en regionalisering van Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen wordt vormgegeven en verloopt. Dit is de derde

rapportage van het 5 jaarlijkse onderzoek. De raad is over de voorgaande onderzoeken eerder geïnformeerd.

Dit derde jaar stond het cliëntperspectief centraal. De onderzoekers spraken voor de derde keer met 27 cliënten met ervaringen in de maatschappelijke opvang en beschermd wonen over hun opvangervaringen, routes naar herstel, participatie en zelfredzaamheid.

De uitkomsten van deze rapportage zijn herkenbaar voor de betrokken gemeenten, aanbieders en andere betrokkenen. De focus op de cliënten en het langjarig volgen geeft veel duiding en kleur aan resultaten van beleids-, en uitvoeringskeuzes.

Het college neemt de aanbevelingen van de onderzoekers ter harte, en zet in deze nota uiteen hoe dit opgepakt wordt.

3. Consequenties

De meeste conclusies en aanbevelingen worden meegenomen bij de beleidsvoorbereidingen voor een nieuw beleidskader en een nieuwe inkoopronde beschermd wonen en maatschappelijke opvang vanaf 1 januari 2023. De 8 regio gemeenten zullen deze voorstellen eind 2021 aan de raad voorleggen.

De volgende aanbevelingen worden het komend anderhalf jaar door de centrumgemeente Haarlem, in samenwerking met de regiogemeenten, opgepakt.

1. Werken aan herstel in de opvang en beschermd wonen
 - In het najaar van 2021 vindt er een onderzoek plaats naar de gebruikersruimten op de Wilhelminastraat. Uit het onderzoek blijkt dat de gebruikersruimten op de Wilhelminastraat zorgt voor onrust bij mensen die in de opvang verblijven die zelf niet gebruiken of dit in het verleden hebben gedaan.
 - Gemeenten en aanbieders blijven streven naar een zo kort mogelijk verblijf in de nacht- en noodopvang. Er wordt intensief ingezet op tussenvoorzieningen (zoals het Anton Piekhofje), afspraken met woningcorporaties rondom voorrangswoningen (zoals in het "Pact voor uitstroom") en het creëren van voldoende beschermd en beschut wonen voorzieningen in de regio. De oproep van de onderzoekers voor het vinden van een doorstroomplek voor cliënten, ook voor (jong)volwassenen met complexe problematiek/ dubbeldiagnose is de grootste uitdaging.
 - De onderzoekers benoemen dat een deel van de BW cliënten overgaat naar de Wet Langdurige Zorg (WLZ), en geven aan dat ook deze cliënten met voldoende zorg en ondersteuning zelfstandig kunnen wonen. In onze regio heeft het grootste deel van de BW-cliënten die een WLZ indicatie hebben aangevraagd, een antwoord ontvangen van het Centrum Indicatie Stelling Zorg (CIZ). In onze regio zijn dat tot nu toe 274 BW cliënten. Samen met het zorgkantoor, CIZ en de aanbieders werkt de gemeente aan een zorgvuldige transitie. Ook als deze cliënten onder de verantwoordelijkheid van het

zorgkantoor vallen, blijven zij inwoner van onze regio en zullen de gemeenten betrokken blijven bij hun welbevinden.

2. Uitstroomtraject naar een zelfstandige woning in de regio

- In het regionale project “Pact voor uitstroom” wordt stevig ingezet op vroegtijdige samenwerking met wijkprofessionals bij uitstroom. Deze aanbeveling past ook sterk bij de ingezette beweging van “gewoon in de wijk”. Een zachte landing in de nieuwe buurt draagt zowel bij cliënten als bij de bewoners in deze buurt bij aan een succesvol samenleven.
- Ook wordt in het kader van het “Pact voor uitstroom” onderzocht welke specifieke interventies kunnen worden ingezet bij de overgang naar een eigen woning - ‘Critical Time’ –. Met name bij uitstroom na langdurig verblijf kan dit van belang zijn voor een stabiele overgang;
- Naast het realiseren van tussenvoorzieningen, beschermd en beschut wonen plekken en zelfstandige huurwoningen, zal in de komende jaren een stevig beroep worden gedaan op alternatieve huisvestingsmogelijkheden, denk aan projecten als “Onder de Pannen”;
- In het “Pact voor uitstroom” wordt uitgewerkt hoe de rechtspositie van de huurder verstevigd kan worden en risico’s voor de corporatie en zorgpartij gedekt worden;
- Momenteel krijgen alleen economisch dakloze gezinnen, die voldoen aan de voorwaarden van de huisvestingsverordening, een mogelijkheid om in aanmerking te komen voor een voorrangswoning. In uitzonderlijke situaties is er een hardheidsclausule voor niet-rechthebbenden op een voorrangswoning, dit wordt gezamenlijk met de regiogemeenten uitgewerkt. In deze beperkte woningmarkt zullen voor economisch daklozen alternatieve huisvestingsmogelijkheden in beeld gebracht worden.

3. Een zachte landing en goede start in de wijk

- De onderzoekers bevelen aan om de checklist opgesteld door cliënten met betrekking tot “voorwaarden voor een vroegtijdige signalering” zal worden opgenomen in het project “Pact voor uitstroom” en in de uitwerking van het nieuwe beleidskader en inkoopkader BW en MO. De voorwaarden zijn: 1. Een goede vertrouwensband met begeleider verlaagt de drempel 2. Leren om hulp te vragen kost tijd. 3. Goede bereikbaarheid in avonden en weekenden 4. Aandacht voor incidenten en onverwachte gebeurtenissen in het sociale netwerk.

4. Vervolg

In het voorjaar van 2020 is een traject gestart om tot een nieuw beleidskader en inkooptraject (vanaf 2023) beschermd wonen en maatschappelijk opvang te komen. Alle partners worden hierbij betrokken. De 8 regio gemeenten zullen eind 2021 de voorstellen aan de raad voorleggen.

In oktober 2021 zullen de wethouders wonen en zorg, corporatie bestuurders en de zorg,- en welzijnspartijen uit de regio IJmond en Zuid-Kennemerland gezamenlijk de uitwerking van de eerste opgaven uit het Pact voor uitstroom gezamenlijk presenteren.

5. Bijlagen

- Factsheet Rapportage derde meeting onderzoek MO BW in de regio Zuid-Kennemerland, IJmond en Haarlemmermeer
- Rapportage derde meeting onderzoek MO BW in de regio Zuid-Kennemerland, IJmond en Haarlemmermeer